

«St. Olav, utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Oppsigelser må være eksp. i hende seinest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 99347. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Allehelgen — Allesjeler. — Kjenn din religion. — Det evige helvete. — Av et soknebrev. — Katolsk kristenliv. — Fellesbasaren! — Takk. — Her hjemme.

Allehelgen — Allesjeler.

Av sokneprest A. Høgh.

Allerede navnene åpner utsynet for oss til den overveldende virkelighet som er de helliges samfunn, denne veldige organiske enhet som er Jesu Kristi mystiske legeme, Kirken som er «Hans fylde og som oppfyller alt i alle» (Ef. 3, 23).

Jesu Kristi fylde — de helliges samfunn. I Jesu Kristi mystiske legeme skal Hans frelsergjerning fullbyrdes og nå sitt mål. Vi, lemmene på Hans legeme, skal fullbyrde den i vårt liv og med vårt liv. Vi skal være Hans gjerning, for Han skal og vil virke gjennom oss. Derfor gir Han oss sin lære som lys for livet og sine nådemidler som næringer for det. Han gir oss framfor alt den sakramentale nåde i de syv sakramenter for legeme og for sjel, for nettopp i vårt legeme skal vi utføre Hans gjerning og slik utfylle i vårt legeme det som mangler i Jesu Kristi lidelse. «For vi er lemmene på Hans legeme av Hans kjøtt og Hans bein» (Ef. 5, 3).

Allehelgensdagen står de for oss alle de som har fullbyrdet sin oppgave som lemmer på Kristi legeme, alle som fullt ut har vært Hans gjerning på jorden og no i evigheten er levende vitner om sannheten i Frelserens ord: «Den som tror på meg skal også gjøre de gjerninger som jeg gjør, og han skal gjøre større gjerninger enn disse.» For fra blotte og bare mennesker er de nådd fram til foreningen med Gud og er blitt delaktige i den Guddommelige natur. De er blitt likedannet med Guds Sønnns bilde (Rom. 8, 29), er blitt lik Gud, for de ser Ham som Han er (1. Johs. 3, 2) og kjenner Ham som de selv er kjent av Ham.

Jesu Kristi fylde. Som et stråleklart krystallprisme med millioner fasetter bryter solens lys, slik bryter Allehelgens skare lyset fra Guds herlighet i uendelig mangfold, i et rikdomsveld av selve livets overflod. Menneskelivets vekslende spill, dets tusen tilsyne-

latende tilfeldige og spilte muligheter, all dets lidelse og all dets virke, sorger og skuffelser like fullt som glede og vekst stiger forklart fram i dette lys. Det finner alt sin mening og sitt mål i Gud. Forgjengeligheten har iført seg uforgjengelighet, det dødelige udødelighet i livsharmonien som er skapningens lovsang for Guds trone. (1. Kor. 15, 53.)

Allesjeldag. For vårt blikk står den store skare fram som i sitt liv hernede ikke maktet som det strålende krystall å bryte lyset fra Guds fullkommenhet. Lyset fra evighetens verden maktet ikke å trenge gjennom dem, for de la selv en tåke mellom det og sitt liv, fordi de manglet den hele og fulle tillit og hengivelse som er det villige redskap for Guds virke i verden, troen som kan flytte berg og bygge bro mellom tid og evighet, mellom skapning og Skaper. Derfor fikk ikke deres liv det vide utsyn, de store linjer som hører fullkommenheten til, det ble ikke levd under alvoret av åndens grunnlov i Gudsriket: «Hver den som har dette håp til Ham, helliger seg selv som Han er hellig» (1. Johs. 3, 3).

Jesu Kristi fylde ble ikke fullbyrdet til full like-dannelse med Ham, de nådde ikke målet for sitt liv hernede, fordi de bare levde i den ufullkomne lengsel etter Gud.

Jesu Kristi fylde. Da døden åpnet porten til evighetens verden for dem, og tåken fra verdens brogede liv vek bort, stod de i den store klarhet fra uforgjengelighetens lys. Også de fikk se Gud ansikt til ansikt, og deres ufullkomne lengsel ble til brennende attrå, til hvileløs higen etter den fullkomne forening med Gud, til den attrå og higen som brenner og rensar og frelser som gjennom ild: Skjærsilden.

Hva de av kortsyn ikke fikk fullbyrdet av Guds gjerning i sit liv, det bøter de no med hellig lengsel og attrå, med kjærlighetens lidelse i lutringsstedets

Kjenn din religion.

Av A. J. LUTZ. O. P.

VII. Den guddommelige Treenighet.

Da Jesus sendte sine apostler ut for å gjøre alle folk til disipler, sa han «døp dem i Faderens, Sønnens og den Hellige Ånds navn» (Matt. 28, 19). Disse tre hellige navn møter vi ofte ellers i Evangeliet og i apostlenes skrifter. Og alltid betegner de personligheter med guddommelige makt og storhet. «Min Fader har overgitt meg alle ting; og ingen kjenner Sønnen uten Faderen; heller ikke kjenner noen Faderen uten Sønnen, og den som Sønnen vil åpenbare det for» (Matt. 11, 27). «Ingen har noensinne sett Gud; den enbårne Sønn, som er i Faderens fang, han har fortalt om det» (Joh. 1, 18). «Hva min Fader har gitt meg, er større enn alt, og ingen kan rive det ut av min Faders hånd. Jeg og Faderen er ett» (Joh. 10, 29. 30). «For likesom Faderen har livet i seg selv, slik har han også gitt Sønnen den gave å ha livet i seg selv» (Joh. 5, 26). «Filip, den som ser meg, ser også Faderen; hvorledes kan du da si: Vis oss Faderen? Tror de ikke at jeg er i Faderen, og at Faderen er i meg?» (Joh. 14, 9, 10). «Og engelen svarte og sa til henne: Den Hellige Ånd skal komme over deg, og kraft fra den Høyeste skal overskygge deg; derfor skal også det hellige som fødes av deg, kalles Guds Sønn» (Luk. 1, 35). «Men da Jesus var døpt, steg han straks opp av vannet, og se, himlene åpnet seg for ham, og han så Guds Ånd stige ned som en due og komme over ham. Og se, det høstes en røst fra himmelen, som sa: «Dette er min Sønn som jeg elsker, og som jeg har min glede i» (Matt. 3, 16. 17). «Dette har jeg talt til dere mens jeg enno er hos dere; men Talsmannen,

ild, i ilden som tentes av Guds miskunn og av Hans lengsel etter menneskene, og som næres av sjelenes lengsel og higen etter Gud.

Gjennom denne den hellige lengsels og kjærlighets rensende ildåp skal også de nå fram til Jesu Kristi fylde, nå fram til å se Gud som Han er og til å bryte litt av glansen fra Hans herlighet i sin tilværelse i evighetens rike.

Jesu Kristi fylde — Hans gjerning på jorden. Alle er vi kalt til å fullbyrde den. Alle må vi fullbyrde den i gjerning eller lidelse, i kjærligheten som bygger Gudsriket opp i vår sjel. Det er Allehelgens og Allesjeles bud til oss: Et kall til alvor i vår kristendom, et kall til bevisst streben etter helliggjøring og fullkommenhet.

Alf Høgh.

den Hellige Ånd, som Faderen skal sende i mitt navn, han skal lære dere alt og minne dere om alt det jeg har sagt dere.» (Joh. 14, 25. 26). «For alle de som drives av Guds Ånd, de er Guds barn. For de har ikke fått en trelldomsånd, så de atter skulde bli redde; men de har fått en sønnkårs-ånd som gjør at vi roper: «Abba, Fader» (Rom. 8, 14—16). «Gud har åpenbaret det for oss ved sin Ånd; for Ånden gransker alt, også Guds dyp» (1. Kor. 2, 10).

Alle disse og andre skriftens ord kunngjør for oss den kjensgjerning at det er tre personer som eier den guddommelige natur, eller at den guddommelige natur består i tre personer, Faderen, Sønnen og den Hellige Ånd. Vi kaller det den hellige Treenighets mysterium. Den apostoliske tradisjon og Kirkens læremyndighet har alltid forkynt dette mysterium som åpenbaringsens dypeste og helligste innhold. I den dogmatiske formel som kalles den apostoliske trosbekjennelse og som fra oldtiden av brukes i forbindelse med dåpen heter det: Jeg tror på Gud Fader, den allmektige, himmelens og jordens skaper og på Jesus Kristus, hans enbårne Sønn — Jeg tror på den Hellige Ånd.

Etter hvert som den religiøse tenkning forsøkte å trenge dypere inn i åpenbaringsens vitnesbyrd om dette mysterium, ble også trosformlene mer utførlige. I den såkalte Athanasianske trosbekjennelse leser vi: «Faderen er en person for seg, Sønnen er en person for seg, den Hellige Ånd er en person for seg, men Faderen, Sønnen og den Hellige Ånd eier en og den samme guddom, den samme herlighet, den samme evige majestet Faderen er Herren, Sønnen er Herren, den hellige Ånd er Herren, allikevel er det ikke tre Herrer, men én Herre.» Også i den liturgiske gudstjeneste bekjenner Kirken sin tro på dette mysterium med vakre ord. Prefasjonens i søndagsmessen er f. eks. både en dogmatisk framstilling av det og et uttrykk for begeistret tilbedelse: «I sannhet, det er tilbørlig og rett, billig og gagnlig at vi alltid og overalt takker deg, du hellige Herre, allmektige Fader, evige Gud! Du som med din enbårne Sønn og den Hellige Ånd er én Gud og én Herre, ikke i én persons enhet, men i det ene vesens trefoldighet. Ti hva vi ifølge din åpenbaring tror om din herlighet, det tror vi også om din Sønn, det samme tror vi om den Hellige Ånd uten å anerkjenne noen atskillende ulikhet. Vi bekjenner altså den samme evige guddom og tilber i personene deres særegenhet, i deres vesen enheten og deres fullkomne likhet i majesteten. Denne prises av engler og erkeengler, av keruber og serafer som ikke opphører daglig å rope med én røst: Hellig, hellig, hellig er Herren, herskarenes Gud.»

Husk kollekten søndag 7. november!

Støtt ditt blad „St. Olav“

Åpenbaringen lærer oss ikke bare at den guddommelige natur består i tre personer. Den viser også hvordan Sønnen og den Hellige Ånd har sitt utspring i Gud. Guds Sønn kalles Guds Ord eller Guds Tanke. «Fra først av var Ordet, og Ordet var hos Gud og Ordet var Gud» (Joh. 1, 1). Han utgår av Faderen, men han er evig i Faderens skjød. Også våre menneskelige idéer framgår av vår ånd og bor samtidig i dem og er ett med dem. Men våre tanker er mangfoldige og de avspeiler ikke vårt eget vesen, men den ytre verden. Guds tanke derimot er Guds bevissthet om seg selv. Guds Sønn utgår av Faderen som «avglansen av Guds herlighet og bildet på hans vesen» (Hebr. 1, 3), men et bilde som er guddommelig fullkomment, en avglans som innebærer hele det guddommelige «lys uten mørke», «Gud fra Gud, lys fra lyset, sann Gud fra den sanne Gud» (Trosbekjennelsen fra Nikea).

Den Hellige Ånd framgår av Faderen og Sønnen. Han er Faderens Ånd. «For det er ikke dere som taler, men deres Faders Ånd som taler i dere» (Matt. 10, 20). Han er også Sønnens Ånd. «Fordi de er barn, har Gud sendt sin Sønns Ånd i deres hjerter, som roper: «Abba, Fader» (Gal. 4, 6). Han er Faderens og Sønnens innbyrdes kjærlighet og salighet. For ved å erkjenne seg selv, elsker Gud seg selv som det absolutte gode. Likesom han er evig seg selv bevisst ved sin tanke, slik er han også evig salig i seg selv på grunn av sitt vesens uendelige rikdom. Treenigheten er altså Guds indre liv slik som det evig utfolder seg for all skapning.

Ved å overveie dette forstår vi også bibelens ord om at mennesket er skapt i Guds bilde. Vår sjel er et åndelig livsprinsipp, den likner altså Faderen. Vårt sjeleliv er erkjennelse eller tenkning, det utledes altså fra Sønnen, «fra det sanne lys som opplyser hvert menneske som kommer til verden» (Joh. 1, 9). Vårt sjeleliv er også vilje og kjærlighet; det har altså sitt utspring i den Hellige Ånd, i den guddommelige kjærlighet. Filosofer og diktere har skrevet meget om menneskets verd og storhet. Men dette eneste ord fra Guds munn at vi er skapt i hans bilde, sier uendelig mer om vår naturs adel enn alt hva de største genier har funnet ut. Det advarer med guddommelig myndighet, mot synden som nedverdiger menneskene og mot all politikk som går ut på å ofre menneskene i millionvis for en eller annen drøm om jordisk storhet.

Vårt kall er imidlertid ikke bare med vårt naturlige åndsliv å likne de tre guddommelige personer, men også ved nådens gjenskapende og oppløftende makt å leve et fellesliv med dem, å bli delaktige i Guds eget indre liv. «For dere er døde, og deres liv er skjult med Kristus i Gud» (Kol. 3, 3). Kristus lovet

oss dette da han sa: «Om noen elsker meg, skal han holde mitt ord og min Fader skal elske ham og vi skal komme til ham og ta bolig hos ham» (Joh. 14, 23). Hver av de tre personer skaper og vedlikeholder på sin måte vårt liv som kristne. Faderen antar oss som sine barn, «vi er født av Gud». Sønnen er vårt evige forbilde, «for Gud har i forvegen bestemt oss til å bli likedannet med hans Sønns bilde, så han skulde bli den førstefødte mellom mange brødre» (Rom. 8, 29). Den Hellige Ånd er drivkraften som får Faderen og Sønnen til å oppløfte oss til seg. «Så har Gud elsket verden at han gav oss sin Sønn den enbårne» (Joh. 3, 16). «Ånden selv gir vår ånd det vitnesbyrd at vi er Guds barn» (Rom. 8, 16).

Faderen åpenbarer Sønnen for oss og sender den Hellige Ånd. «Men Jesus svarte og sa til ham: «Salig er du, Simon, sønn av Jonas; for kjøtt og blod har ikke åpenbart deg det, men min Fader som er i himmelen» (Matt. 16, 17). «Men Talsmannen, den Hellige Ånd, som Faderen skal sende i mitt navn, han skal lære dere alt og minne dere om alt det jeg har sagt dere» (Joh. 14, 26).

Sønnen åpenbarer Faderen og seg selv. «Ingen kjenner Faderen uten Sønnen og den som Sønnen vil åpenbare det for» (Matt. 11, 27). «Den som elsker meg, skal min Fader elske og jeg skal elske ham og åpenbare meg for ham» (Joh. 14, 21).

Den Hellige Ånd åpenbarer Faderen og Sønnen. «Fordi dere er barn, har Gud sendt sin Sønns Ånd i deres hjerter som roper: «Abba, Fader» (Gal. 4, 6). «Ingen kan si: «Herre Jesus», uten i den Hellige Ånd» (1. Kor. 12, 3).

Faderen elsker oss. «Faderen selv elsker dere fordi dere har elsket meg og trodd at jeg er gått ut fra Gud» (Joh. 16, 27). Sønnen gir oss sitt guddommelige vennskap. «Jeg kaller dere ikke lenger tjenere men venner, fordi jeg har kunngjort dere alt det jeg har hørt av min Fader» (Joh. 15, 15). Den Hellige Ånd er kjærlighetens evige flamme som meddeler oss av sin glød. «Guds kjærlighet er utøst i våre hjerter ved den Hellige Ånd som vi har fått» (Rom. 5, 5). Således bor den treenige Gud i vår sjel som i et tempel, hvor vi tilber ham, eier ham og finner vår glede i ham.

Et livssamfunn med de tre guddommelige personer, dette er kristendommen. Derfor blir vi døpt i Faderens, Sønnens og den Hellige Ånds navn, forat vårt liv som kristne skal utledes av de tre som av tredobbelte kilde. Derfor begynner og slutter vi vår bønn og vårt arbeid med å gjøre korsets tegn idet vi sier: «I Faderens og Sønnens og den Hellige Ånds navn.» Vi bekjenner derved at Kristi frelsende død har ført oss til den treenige Gud. Overveier vi dette så vil vi ikke være fristet til å kalle treenighetens

Det evige helvete.

Av pater FINN THORN. O. P.

Den kristne lære om et helvete og en evig fordømmelse er for mange mennesker en forargelse og en anstøtsstein. Garborg kaller en slik lære for «villmannskap». Han sier meget krast at «den Faderen, Jesus forkynte, vert til ein Over-Moloch, som er so glad i sine egne born steikte, at han sit og brennsteikjer dei æveleg».

Også for kristne kan det falle tungt for brystet å forene læren om en evig straff og lidelse med tanken på en god og kjærlig Gud.

Det kan derfor være på sin plass å gi en kort utredning av dette vanskelige punkt i den kristne tro.

Det første vi må slå fast er at læren om et evig helvete er en trossannhet som hører med til den kristne åpenbaring. Som kristne må vi tro alt det Vår Frelser har åpenbaret. Han sier jo: «Dertil er jeg født, og derfor er jeg kommet til verden for at jeg skal vitne om sannheten.» Vi må derfor også tro det han har lært oss om en evig fortapelse. Hans ord er tydelige, og ikke til å ta feil av: «Gå bort fra meg, de forbannede, i den evige ild, som er holdt rede til djevelen og hans engler.» Et annet sted sier han: «Og de skal gå bort til evig pine, men de rettferdige til evig liv.»

Dernest må vi være klar over at nettopp fordi denne lære er gjenstand for tro, inneholder den et ufattelig mysterium som vår forstand ikke er i stand til å gjennomtrengte. Vi kan aldri vente at en trossannhet skal bli helt klar og forståelig for oss. Imidlertid kan vi få en viss innsikt i den ved å se den i sammenheng med andre trossannheter. Det gjelder for læren om en straff og en gjengjeldelse det samme som for de øvrige deler av det kristne åpenbarings innhold, nemlig at den ikke må ses isolert. Den er en del av et hele, og kan bare forståes ut fra et helhetssyn. Det ene mysterium kaster så å si lys over det annet mysterium.

Der er særlig én trossannhet som ikke kan skilles

dogme for abstrakt teologi som ikke har noen betydning for vår frelse. Treenigheten er frelsens evige opphav og det evige livs fylde. «Her Jesus Kristus, den levende Guds Sønn, du som etter Faderens vilje, under den Hellige Ånds medvirkning ved din død har skjenket verden livet, frels meg fra dette ditt høyhellige legeme og blod fra alle mine synder og fra alt ondt; gi at jeg alltid følger dine bud, og tillat ikke at jeg noensinne skilles fra deg. Du som med den samme Gud Fader og den Hellige Ånd lever og regjerer, Gud, fra evighet og til evighet. Amen.» (Messen.)

A. J. Lutz.

fra læren om en evig straff, nemlig læren om forløsningen. Sett på bakgrunn av forløsningen, blir læren om fortapelsen mer forståelig.

Vi kan da stille dette spørsmål: Hvorfor har Gud sendt sin enbårne Sønn til verden for å frelse og forløse menneskeslekten, hvis det ikke var fordi den ellers vilde være fortapt? Det var fordi vi var utsatt for den mest overhengende fare for å gå evig fortapt at Gud ikke engang sparte sin Sønn fra døden på korset for å redde oss og frelse oss. Ja, vi kan si at nettopp det at der gis et evig helvete viser oss hvor høyt Gud har elsket oss. Hans kjærlighet har ikke veket tilbake for det største offer som tenkes kan for å redde oss fra den fare som truet oss. Desto større fare vi var utsatt for, desto større er Guds kjærlighet. Faren var den evige død, den evige fortapelse. Frelsen består i at Guds Sønn gir sitt liv for oss. «Så høyt har Gud elsket verden at han har gitt sin Sønn, den enbårne, så hver den som tror på ham i k k e skal fortapes, men ha det evige liv», sier Jesus til Nikodemus. Og hos profeten Jeremias leser vi dette ordet: «Ja, med evig kjærlighet har jeg elsket deg.» Mot den evige fordømmelse står Guds evige kjærlighet.

Der er dem som nok kan tenke seg en straff for det onde, men en e v i g straff kan de ikke gå med på.

Tenker vi dypere over saken, så kanskje vi får en anelse om at det er det motsatte som er utenkelig, og som vi ikke kan gå med på. Hvis der ikke gir noen evig fortapelse, er da synden noe så forferdelig, siden den likevel ikke kan berøve oss den evige salighet? Gis der nemlig ikke en evig straff, så betyr det at alle til sist blir frelst og evig salige. Men da kan våre synder, hvor store de enn er, til syvende og sist ikke skade oss. Sannheten er den at tar vi vekk læren om et evig helvete, så gis der ikke lenger noen absolutt motsetning mellom det gode og det onde. Om dette sier kirkefaderen Hieronymus. «Hvis alle mennesker, etter lange omveger og uendelige tidsaldre, til slutt blir delaktige i den samme verdighet, hvilken avstand blir der da mellom jomfruelighet og prostitusjon? Hvilken forskjell mellom Satan og engelen Gabriel, mellom apostlene og demonene, mellom de sanne og de falske profeter, mellom martyrene og deres bødler? Vi kan forestille oss hva vi vil, det forgangne må regnes for intet, hvis alle til slutt når det samme mål. Ti det som er det avgjørende for oss er ikke hva vi h a r vært, men det som vi skal være for alltid.» Og hva blir der av Guds storhet og hellighet hvis han må finne seg i at det onde triumferer, og straffen bare kan bli gjenstand for håp, all den stund de største forbrytelser bare blir forbigående episoder som ikke gjør noe fra eller til i den evige salighet, som likevel til slutt blir alle til del? Og hvorfor skulde Gud oppofre sin Sønn

Husk kollekten søndag 7. november!

Støtt ditt blad „St. Olav“

for å frelse en menneskeslekt som vilde blitt frelst likevel?

Vi kan således slå fast, at hvis resultatet til slutt blir det samme enten vi gjør det gode eller det onde, så oppheves motsetningen mellom godt og ondt. Men derved tas grunnlaget vekk for all moral. Det er derfor ikke læren om et evig helvete som bør forarge oss. Det er fornektelsen av denne lære som er en forargelse fordi den er umoralsk.

Når vi slik begynner å ane hvorfor læren om helvete inngår som et ledd i den kristne åpenbaring, så må vi likevel spørre oss selv om hvordan denne læren om en evig straff er forenlig med Guds godhet og barmhjertighet.

Atter er det forløsningsmysteriet som gir oss svaret: Guds godhet og barmhjertighet har gjort alt for å frelse menneskene. «Han som ikke har spart sin egen Sønn, men gitt ham for alle, skulde han ikke ha gitt oss alt med ham?» spør apostelen Paulus i Romerbrevet. Og Jesus selv sier: «Gud har ikke sendt sin Sønn til verden for å dømme verden, men for at verden skulde bli frelst ved ham». Derfor kan igjen apostelen Paulus si: «Så er det altså ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus.»

Men Gud frelser ingen mot hans vilje. Gud tvinger ingen til å ta imot hans gaver. Det er en frivillig sak å ta imot Gud, eller forkaste ham. Det som skiller mennesket fra de laverestående vesener er nettopp dets evne til fritt å velge og ta imot det uskapte gode som er Gud, eller å søke sin lykke bare i de skapte goder. Men de skapte ting kan ikke tilfredsstille menneskets dypeste lengsler. De gir bare skinnverdier. Det sanne gode er alene Gud. Som Augustin sier: «Du har skapt oss for deg, Herre, og vårt hjerte er urolig inntil det hviler i deg.» Synden består nettopp i å søke sin lykke i det som bare er tilsynelatende godt. Derfor er synderen urolig. Han erfarer at de skapte goder — nytelser, ære, makt — i det lange løp ikke evner å stille ham tilfreds. De etterlater tvert om en stadig smerteligere følelse av tomhet. Og tydeligere og tydeligere sier samvittigheten ham at han søker sin lykke der den ikke finnes. Hvis han forherder seg og ikke vender om, så avgjør han selv sin skjebne. I stedet for ydmykt å si: «Pater peccavi, — Fader, jeg har syndet mot himlen og mot deg», sier synderen sitt hovmodige: «Non serviam, — Jeg vil ikke tjene Gud.» Den som slik frivillig og bevisst nekter å ta imot det sanne gode, han får det som han selv vil: han mister alt godt. Og dette er helvete. Helvete er det sted hvor Gud ikke er, dvs. hvor der ikke er noe godt. Og det slik å være berøvet alt godt medfører en uendelig lidelse.

Hvorledes kan Guds kjærlighet tillate noe slikt?

Svaret kan bare være at Gud har elsket menneskene for høyt til ikke å tillate at de går evig fortapt, når de frivillig forsmår en så stor kjærlighet. Gud vilde ikke i sannhet elske menneskene, hvis han tvang menneskene til å elske ham igjen. Gud vilde være en æreløs Gud, hvis han fortsatte å påtvinge den sin kjærlighet som ikke vil vite noe av hans kjærlighet. Når synderen har fullbyrdet sin fornæktelse av kjærligheten, overlater Gud ham til sin fornæktelse. Dette er fortapelsen. Den ubotferdige synder mister Guds kjærlighet, og blir gjenstand for Guds straffende rettferdighet. Gud over den rettferdighet mot synderen at han får det slik som han vil. Han har ikke villet ta imot Gud, det sanne gode, derfor mister han Gud, dvs. alt godt. De fordømte i helvete vet at deres straff er rettferdig. Derfor er det seg selv de anklager, og ikke Gud. Dette er den gråt og tennerskjæring som Jesus taler om.

Der er enno mange spørsmål som melder seg, når vi tenker over denne alvorlige lære om den evige fortapelse.

Vi kan således spørre om det er mange eller få som går fortapt. Det vet vi intet om. Ved en helgenkåring erklærer Kirken at den eller den helgen er i himlen. Men ikke for et eneste menneske erklærer Kirken at det befinner seg i helvete.

Vi kan også spørre hvilke straffer de fordømte lider. Det vet vi heller intet bestemt om. Vår Frelser taler om en ild. Men Kirken har ikke uttalt seg om hvordan vi skal forstå dette ordet. I kunst og diktning møter vi de forferdeligste og mest fantastiske utmalinger av de fordømtes kvaler i helvetet. Beskrivelsene av helvetet i Divina Comedia er Dantes private fantasier, og ikke Kirkens lære. Kirkens lære er nøktern, men ikke desto mindre fryktinngydende: helvetet er tapet av Gud, dvs. av alt godt. Vi kan få en anelse om hva det betyr, når vi tenker over den smerte vi føler når vi her på jorden mister én som er oss kjær, eller berøves det vi er glad i. Helvetes lidelse består i den sviende smerte selv forskyldt å miste alt godt.

Denne læren om den evige fortapelse gir oss å forstå livets alvor. Dette liv er et valg. Vår evige skjebne avhenger av dette valg.

Samtidig bør denne læren også fylle oss med taknemlighet til Gud over at han i sin godhet og kjærlighet har skjenket oss en Frelser fra den evige fortapelse. Guds kjærlighet til oss må møtes av vår kjærlighet til ham. Det er det evangelisten Johannes så vakkert gir uttrykk for når han sier: «Kjærligheten består i det, ikke at vi har elsket Gud, men at han har elsket oss først og sendt sin Sønn til soning for våre synder. La oss da elske Gud, fordi Gud har elsket oss først.»

Garborg, som i Dagboken sin så overfladisk forkaster den kristne lære om helvetet, har i «I helheim» gitt os et gripende visjonært dikt om straffen som venter dem som gjør ondt. Der står det et sted:

«Alt kjem att, kvar ubøtt synd,
og vondt dei på jord fekk løyne.
Kvar den harm, dei andre gjorde,
må sjøve her dei røyne.

Kvar den harm, dei andre valda,
urett og sjæle svide,
lyt dei i såre samvits pinslur
sjøve igjenom lide.

Alle for all synd refser
i denne heimen vond
den pinande, slitande, blåe angst.
som aldri gjev lindrestund.»

Dette er ekte kristen inspirasjon. Kanskje derfor Garborg, hvis han hadde kjent Kirkens sanne lære om en rettferdig gjengjeldelse, ikke vilde ha kalt den «villmannskap som hev storkna og herdt seg av til teologi».

Av et soknebrev.

Vi har mottatt nr. 15 av de soknebrev som St. Ansgar-menigheten i Kristiansand jevnlig får fra sin sokneprest, pater Boers, O.F.M. Vi finner deri noen ord som har bud til alle våre trosfeller landet over — ord som ikke kan sies ofte nok og ettertrykkelig nok — og som vi derfor tillater oss å gjengi her i «St. Olav», så de kan rekke fram til alle våre menigheter.

Det er ikke svært lenge siden

soknepresten leste følgende utmerkede ord: «Er ikke søndagen Herrens dag? En Herrens dag uten gudstjeneste er et falskneri som vi bør holde oss for gode til å innlate oss på. Vi må komme så langt at vi syntes vi er dagdrivere når vi ikke engang gir Gud en times tid på Herrens dag.»

Dere har vel ikke

glemt at budet om å helligholde Herrens dag, er et bud fra Gud selv, og forplikter under svær synd. Vi kan for vår samvittighet ikke ta det lettvent med dette strenge bud, men er vi ikke altfor tilbøyelig til å gjøre det allikevel? Kirken, som har fått fullmakt fra Guds sønn, har nærmere bestemt hvordan søndagen skal helligholdes. For det første skal søndagen være en hviledag, hvor alt unødig arbeide er forbudt, så vi kan vie oss til framgangen av vår udødelige sjel i det kristne liv. For det annet er søndagen en stadig tilbakevendende frelsens dag i vårt liv. Derfor er menighetens felles messeoffer og nattverdhandlingen midtpunktet i vår feiring av søndagen.

Av og til

sies det at det er lettere å leve som protestant, men lettere å dø som katolikk. Soknepresten vil ikke uttale seg om riktigheten av disse ord. Men så meget kan en si: Vil vi dø som katolikk, må vi også leve som katolikk og ikke når det gjelder oppfyllelsen av våre katolske plikter la oss lede av våre omgivers eksempel, med

deres mangel på faste plikter og deres mangel på sammenheng i det religiøse liv. Er vi katolikker, så er dette en stor nådegave fra Gud, som vi må takke Gud for ved å være 100 % katolikk. Ti det er så sant som dikteren sier:

«I alt sitt verk en mann er dømt,
når halvt det gjøres og på skrått.»

Ja, hva finner

man ikke på av unnskyldninger for å forsvare denne halvhet? Noen skylder deres fravær fra søndagsmessen på huslige plikter og andre skylder nødvendig beskjef-tigelse. Men saken er den at disse ting ikke uten videre kan unnskyldes. En husmor har mange plikter i dag, det er sant. Men hun må i det minste alvorlig prøve på å nå messen om søndagen, enten otte- eller høymessen. Og i et katolsk ekteskap må den katolske ektefelle hjelpe. Man kan besøke hver sin messe. Dessuten kan man med litt god vilje innrette seg slik at man alt om lørdagen gjør det som gjøres kan for å nå messen om søndagen. Så har vi det udødelige

tema: turer, besøk o. l. Heller ikke de er uten videre noen virkelig unnskyldning. Selvsagt kan det fra tid til annen være gode grunner for at jeg må reise bort en lørdag, slik at jeg søndag ikke kan få høre messen så gjerne jeg enn vilde. En annen ting er imidlertid ofte å reise bort en lørdag, uten at det foreligger noen tvingende grunner. En katolikk som således regelmessig foretrekker fornøyelser eller andre menneskers selskap for samværet med Frelseren og troens husfolk i en hellig og felles gudstjeneste, må bli «løs i kanten» — glir litt etter litt helt vekk. Hvilken er en sørgelig erfaring.

Forleden var soknepresten

så heldig å høre en ypperlig preken som mgr. Kjelstrup holdt i Arendal. Han sa at de gamle nordmenn var meget glade i messen. Å gå til messen kalte de: «å gå for å se Gud». Når det er veddeløp eller kinoforestilling eller kaffeslaberas er vi ville etter å komme av gårde, koste hva det koster. Og så kalle seg for Guds barn og ikke vilde engang gå to skritt eller bringe et offer for å kunne «se Gud» når han viser seg for oss i messens mysterium, det er dårlig gjort — det er så en kunde synke i jorden av bare skam.

Kanskje man synes

at «denne tale er hard»? det kan så være, men den er sann og til syvende og sist må soknepresten huske på sitt ansvar og forstå at «en kan også tape ved å tie». Så får dere ta dette soknebrev som det er ment. Som en oppfordring til å gi Gud ære. Som en bønn om ikke å forsynde dere mot et strengt bud. Som en anmodning om å være bekymret for deres sjeler.

Og så husker vi

alle på det gamle ordtak: «Som din søndag var, skal og din dødsdag bli.» Neste søndag og alle søndager der etter skal altså Kirkens klokke ikke kalle forgjeves på deg, men du skal være «blant folk som på kirkeveg skrider». Og så skal du gå til messen som til en familiefest, som skal fremme det beste i deg og gi deg livsmonn og kristen edelmodighet for den dag som er og for den uke som kommer. Du må altså ikke gå i messen med en forurettet martyrmine, eller med et surt ansikt, eller som om du himlen må vite, gjorde et heltestykke ved å nedlate deg for å «se Gud». Var der ikke noen som mumlet noe om «martyrmot» og «bekjennermot»? Fy for skam.

KATOLSK KRISTENLIV.

Tilegnet alle konvertitter.

III

Reaksjonen.

Mange av de lover som gjelder i den materielle verden gjelder — riktig anvendt — også i åndslivet og i den overnaturlige verden.

Fysikken har en lov om *energi* og *inerti*. Den sier omtrent følgende: lar vi et legeme — f. eks en kule — få bevegelse vil den fortsette i bevegelse til en annen kraft minsker eller stanser bevegelsen. Glasskula løper på den glatte flate til *gnidningsmotstanden* stanser den. Bevegelse og gnidningsmotstand kan overføres direkte til åndelige lover.

Når en sjel konverterer er den satt i *bevegelse*. Oftest enn da i sterk bevegelse. Tankene har fått et dyptgående ekstraarbeid — følelsen har vært spent ved gleden over det nye og ved ulysten til skriftemålet — viljen er blitt strammet opp både mot fjerne og nære mål. Som i fysikkens verden er *bevegelsen* blitt til *varme*, og varme heter på det åndelige språk: iver.

Inntreter det hverken ytre hemnings- eller gnidningsmotstand skulde jo iveren (varmen) holde seg på sin høyde, ja enda stige med farten. Men — men —

Var det et år etter — var det noen måneder etter — — det var iallfall en tid etter: *da ble iveren kjølnet*. I bildet vil det si at varmen som bevegelsen hadde framkalt kjølnet. Det slappes ikke av med en gang — det manglet bare! Men varmen, iveren er ikke mer. Selv om ingen ser det så føler sjelen det selv og lider under det. Det er en *gnidningsmotstand* som gjør det som før var så lett tyngre, tregere, mindre festlig. Og det hender meget ofte at sjelen selv har en fornemmelse av at denne gnidningsmotstand, denne hemning og medfølgende *avkjøling* ikke er midlertidig, men vil *vedvare* og *tilta*.

Følgen er forskrekkelse, engstelighet, selvbebreidelse — og den *kan* bli fortvilelse og oppgiing.

Hvor ofte skjer det ikke at vi lar noe naturlig skremme oss idet vi tror at det er *vår* skyld. Således også her.

La oss se på fenomenet som det er.

Det var den røde, evige lampe som en dag ikke var like så poetisk som kirkescenen i «Faust» — den var bare en..... lampe! Kan hende trakk kirken samtidig sine dimensjoner sammen og ble fra fantasiens katedral til en regulær misjonskirke. Og bildene i den ble ikke på linje med Rafaels og Frá Angelicos mesterverker — de ble bra, enkle, moderne kirkebilder — fabrikkarbeider. Eller var det en snikende følelse av at det «katolske hjørne» heime — med unødvendig demonstrative store krusifikser (i flertall!), dine yndlingshelgener, din dekorativt opphengte rosenkrans og den røde lampe — at den var litt vel naiv, smakløs, malplasert..... på langt nær så yndig som da den i rødglødende iver og under familiens protest ble arrangert?

Eller var det presten, din elskede og beundrede prest, som utviklet seg fra å være både geni og helgen til å bli bare..... prest?

Eller verre enda: var det bønnen — o, disse første herlige katolske bønner foran tabernaklet eller krusifikset! — som tapte sin sødme? Var det kommunionen, som til å begynne med syntes deg som forsmak på den evige salighet, som no bleknet? Fikk tanken: «er dette no også helt riktig?» lov til å slippe til? Gikk glansen av den hellige messe da det var gått noen tid? Og var katolikkene ikke nær så storartet som du hadde oppfantasert dem (og som de burde være)? Var det en bestemt person eller ting som — med rette eller urette — forarget deg og såret ditt ideal? Noe av alt dette — eller det alt sammen — eller noe helt annet førte til avkjøling, *reaksjon*.

Du kan selv ha en del av skylden.

Vårherre (og hans Kirke) gav deg lov til å *nyte* alt dette nye i fullt, deilig mål. Ingen annen periode i vårt liv (tiden etter ordinasjonen eller bryllup uførtalt) har en slik rikdom av ny, overraskende, guddommelig, menneskelig sødme som tiden etter vår opptagelse.

Men så gav du deg til å *fråtse* i stedet for å nyte. Du samlet ikke et fond av krefter og troskap til prøvelsens tider. Og du ble derfor da disse kom som et uskikkelig barn, som gråter etter *kake* når dets mor vil gi det ordentlig *mat*.

Overdreven, uproduktiv konvertittjubel medfører ofte bitter reaksjon. (Forts.)

Fellesbasaren!

Studer annonsen grundig i dette nummer av «St. Olav» — det kan jo være at du plutselig skulde huske et eller annet «rart» du *kan* unnvære og som kanskje vil skaffe penger i kassen! Gi det da fort til din sokneprest eller til et av styremedlemmene — du vil få en varm *takk* for det!

Men iallfal kan du støtte det gode formål ved å innfinne deg de kvelder den har åpen. Du kan godt komme også for din *egen* skyld — det er fine programmer som er satt opp, bl. a. den unge lovende tenor *Oskar Raalum*, som i vår gav en rekke fullbesøkte konserter i Aulaen og høstet megen anerkjennelse av så vel publikum som presse. Han ble den gang som no akkompagnert av *Rolf Østbye*. Bankkasserer *Martens* har jo et kjent navn som oppleser, så rette vedkommende har sørget utmerket for nye islett i underholdningen. Ved siden derav svikter ikke vår populære *Teatergruppe* tross alle vansker som tiden medfører — kort sagt: tross novembermørket vil ingen angre på å avlegge basaren et eller flere besøk, både for sakens og sin egen skyld!

Takk!

Da jeg ikke rekker å takke hver enkelt som har vist meg oppmerksomhet ved mitt 25 års prestejubileum, ber jeg dem gjennom disse linjer å motta min inderligste takk og mine beste ønsker om Guds velsignelse.

J. J. Borsboom.

Hechjemme. —

Hamar. Det er ikke lett å flytte på seg no for tiden og ikke alltid lett å finne en foredragsholder til våre månedlige møter. Vi syntes derfor vi var heldige da vi hørte at pater Novatus, O.F.M. skulde komme til Hamar i embets medfør og holde foredrag for oss. I et belærende foredrag fortalte pateren oss om fransiskanernes virke i Norge. Der var ikke få som hadde funnet vegen til vårt beskjedne foreningslokale, som i ukens løp gjør tjeneste som barnehage. Blant tilhørerne var en del annerledes troende. Hvor mange rare og fordreide forestillinger har ikke disse om munkene i det hele tatt! Det var derfor med en oppmerksomhet som var blandet med respekt og forbauselse de så opp til denne kuttebæreren. At der fantes virkelig slike sympatiske eksemplarer av arten var vanskelig å forstå! — Etter det vi hørte av foredragsholderen pleier fransiskanerbrødrene å hilse hverandre med denne vakre hilsen: Pax et Bonum, dvs. «Fred og alt godt». Vi hadde inntrykk av at der fulgte «fred og alt godt» også i paterens fotspor. Velkommen tilbake på Hamar, pater Novatus! — Så skal vi heller ikke glemme at vi hadde besøk også at Anton Taxt og St. Olavskirkens kordirigent, Rolf Østbye. De underholdt oss med vakker sang og musikk og høstet stort bifall. Plaget atskillige ganger med å gi ekstranumre ble også et lite Hamar-gutteorkester som gjestet oss denne kvelden. Der var piano, fiolin og trompet til og med! Det var visst første gang der høstes en trompet i vårt foreningslokale. Den får lov å komme tilbake fordi den hadde suksess! — Så var det kaffe, allsang og hver gikk fornøyd «himat» som man sier på Hamar.

Aderam.

Oslo. «St. Olavslaget» hadde søndag 24. oktober en meget vellykket «familieaften», hvortil de hadde sikret seg den best mulige assistanse i sokneprest Høgh fra Fredrikstad. Emnet han hadde valgt «Livsangstens problem og løsningen av den» rammer jo midt i blinken av vår vanskelige tid og hadde også samlet fullt hus. Etter at formannen, Erling Mikkelsen, hadde budt velkommen, holdt soknepresten sitt foredrag som vi imidlertid ikke vil referere her, da det på manges oppfordring vil komme in extenso i «St. Olav». Forsamlingen gav også formannen en spontan tilslutning da han brakte foredragsholderen alles takk for hans vektige og instruktive bidrag til belysning av en stor menneskelig vanskelighet. Etterpå var det en henrivende underholdning av den unge sangerinne Signe Gundersen, akkompagnert av Rolf Østbye. Man kan trygt spå frk. Gundersen en lysende kunstnerisk løpebane med de stemmemidler hun råder over, den gjennommusikalske måte hun anvender dem på og hele hennes naturlige og temperamentsfine framtreten. Støttet av Rolf Østbyes sikre og smakfulle akkompagnement ble denne del av programmet en utsøkt nytelse som høstet sterk applaus og avfødte da capo-numre. Kvelden sluttet som vanlig med «selskapelig samvær» av hyggeligste karakter.

Fredrikstad. Vår unge trosfelle Astri Borg Müller har nettopp avsluttet en vellykket turné til Tønsberg, Sandefjord, Porsgrunn og Skien med det samme program hvormed hun gjestet Østfold-byene. Hun ble assistert av Søren Gangfløtt og den lille 6-årige Anne-Lise Tangstad. Den lokale presse har vært overstrømmende i sin anerkjennelse. Over alt har det vært pakkfullt hus og stormende begeistring.

Den ble likelig fordelt mellom sangerinnen, som får mange lovord for sin «vakre behagelige stemme og varme, naturlige foredrag» — den lille kunstnerinne som det spåes en «strålende framtid om hun holder på der hun stever» — og pianisten som også er komponist. Han har således komponert en messe i Palestina-stil, som er blitt sunget i St. Birgittakirken i hans fødeby Fredrikstad og også skal synges i andre katolske kirker. De musikkkyndige venter seg meget av ham. Lille Anne-Lise Tangstad er elev av Bergliot Vedéne og allerede meget scenevant da hun er knyttet til Inga Bjørnsøns kjente barneteater som «solist». Det er en utmerket idé Astri Borg Müller har realisert med denne sangkveld for barn, og hun fortjener all den virak hun og hennes velvalgte assistanse har høstet.

Oslo. «St. Halvardslaget» hadde familieaften fredag 22. oktober med foredrag av pastor Hogenes om «Kirkens ekspansjonstrang», som var meget interessant og lærerikt. Etterpå var det teservering og allsang med frk. Østenstad ved pianoet. Riktig en av de koselige aftener som St. Halvardslaget er mester i.

S. R.

Arendal. Den 8. okt. feiret den herværende Birgittaforening sin patronatsfest. Dagen begynte med messe og felleskommunion for foreningens medlemmer. Om kvelden møttes vi atter til rosenkransandakt. Deretter begav vi oss til et av skolelokalene hvor bordene stod festlig dekket. Vi fikk en liten varm rett, enkel som tiden krever det, men meget velsmakende og alle kom straks i den rette feststemning. Til stede var foruten soknepresten, pastor Bergwitz og mgr. Kjelstrup, også en del av foreningens mannlige slektninger og venner. — Mgr. Kjelstrup takket med noen hjertelige ord soknepresten som hadde fått i stand denne festaften og holdt deretter et meget interessant og fengslende foredrag om den hellige Birgitta, Nordens store helgen som ikke alene var kjent i de nordiske land, men over hele verden, om hennes liv som den gode hustru og mor og husmor, om henne som den store seerske, om hennes evne til å se inn i framtiden og i sine medmenneskers sinn og til å lese deres tanker — om den innflytelse hun hadde over dem hun kom i berøring med, legfolk, prester, ja paven selv. Han talte også om Birgittaordenen før og etter reformasjonen. Der var jo både en mannlige og en kvinnelig orden som begge ble styrt av en abbedisse. Birgittaordenen viser således vår samtid hvor høyt den katolske Kirke i middelalderen satte kvinnen. Dette har jo ofte blitt framstilt helt annerledes. Han talte om hvordan reformasjonen la den hl. Birgittas klostre øde; men hvordan den kvinnelige orden igjen ble opprettet, men i en form som mer passer til vår tid. Den mannlige orden er derimot hittil ikke blitt opprettet, skjont der er gjort et forsøk herpå. Til slutt henvendte mgr. Kjelstrup seg til oss — foreningens medlemmer, talte varmt og inntrengende til oss om våre forpliktelser som medlemmer av en katolsk forening og om vårt ansvar som katolske kristne, ikke minst i vårt forhold til annerledes troende, at de i oss må se fruktene av de hellige og herlige nådemidler den katolske Kirke skjenker sine barn. Han påla oss å søke meget ofte til Frelseren i alterets hl. sakrament, det som i alle tider, men vel mest i de store trengselstider har gitt de kristne kraft og styrke. Det som gav martyrene kraft til å lide og dø. Frk. Sigrid Boe takket på foreningens vegne mgr. Kjelstrup for hans gode foredrag og tolket i få, men varme ord vår glede over å ha vår menighets og vår forenings stifter hos oss, håpet at vi lenge måtte ha den glede å nyte godt av hans gode belærende råd og ord. Så reiste hele forsamlingen seg for på denne måte å vise sin takknemlighet. Så kom salmebøkene fram og der ble sunget som vanlig på våre fester og foreningsmøter. — Pastor Bergwitz takket så søstrene og de damer som hadde stått for arrangementet og så sluttet vi denne hyggelige festaften med en av våre vakre aftensalmer.

E. K. N.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo